

Klimatické změny a evropské zákony

Budeme-li chtít docílit snížení skleníkových plynů, abychom ochránili naši planetu před dramatickými klimatickými změnami, pak budeme potřebovat celoevropské zákony. Europoslanci na těchto zákonech pracují. Diskuze o jejich podobě neustále pokračuje.

Snížení emisí skleníkových plynů si vyžaduje několik různých kroků. V první řadě je nutné snížit emise automobilů. Dále lze využívat více obnovitelné zdroje energie. Skladování CO₂ pod zemí je také jednou z technologií, kterou lze efektivně využívat.

V této příloze se věnujeme jednotlivým zákonům, o kterých jedná Parlament.

Jako ve všech ostatních případech platí i v tomto případě, že Evropská komise zákony navrhuje, poslanci je pozměňují a Rada je schvaluje. Hlavní roli při formulaci pozměňovacích návrhů měly poslanecké výbory pro energetiku a pro životní prostředí.

Hlasování v prosinci

Začátkem prosince 2008 budou poslanci jednat o svých navrhovaných změnách se zástupci vlád členských zemí EU v Radě, kteří musejí definitivní návrh schválit. Během plenárního zasedání ve Štrasburku 15.-18. prosince se bude hlasovat o dalších zprávách na dané téma.

Předtím budou premiéři členských zemí EU jednat o energetice na summitu EU, který se bude konat na závěr francouzského předsednictví 11.-12. prosince. Co se nepodaří dohodnout, pak zbude na české předsednictví EU, které začíná 1. ledna 2009.

Obnovitelné zdroje energie mají posílit dopravu

Ve čtvrtek 11. září 2008 podpořili členové výboru pro dopravu a energetiku zprávu, která požaduje posílení dvou důležitých cílů:

- Do roku 2020 má pocházet desetina veškerých paliv v dopravě z obnovitelných zdrojů. Necelá polovina má být pokryta biopalivy, elektrické energie anebo vodíku.
- V mezičase má být do roku 2015 dosaženo pětiprocentního podílu pro obnovitelná paliva. Jedno procento má přitom pocházet z nových zdrojů, které ve své výrobě nesoutěží s produkcí potravin (například palivo z řepky).

Do roku 2020 má být docíleno zlepšení využívání energie v dopravě o 20% (v porovnání s údaji z roku 2005).

Poslanec Davies navrhuje povinné skladování skleníkových plynů pod zemí

V lednu letošního roku byla představena směrnice, která má vytvořit podmínky pro uskladňování skleníkových plynů pod zemí. Britský liberální poslanec Chris Davies dokonce požaduje, aby se tento způsob likvidace CO₂ stal povinným. Podle jeho návrhu mají všechny nově postavené uhelné elektrárny od roku 2015 uskladňovat 90% svého CO₂ a během dalšího desetiletí se mají vybavit všechny starší elektrárny uskladňovacím zařízením.

V současné době pochází skoro čtvrtina všech emisí CO₂ v Evropské unii ze spalování uhlí. Z tohoto důvodu považuje Chris Davies uskladňování skleníkových plynů pod zemí za tak důležité. Kromě toho upozorňuje na skutečnost, že mezinárodní energetická agentura předvídá nárůst spalování uhlí o 70% do roku 2030. "Dokud budeme stavět tradiční uhelné elektrárny, tak nikdy nevyřešíme problém globálního oteplování," říká. Uskladnit CO₂ pod zemí může být vhodným řešením.

První pokusy již probíhají

V Norsku, v Alžírsku a v Kanadě již probíhají první pokusy s touto technologií. Zásadní problém zatím představuje skutečnost, že nové elektrárny budou potřebovat 10% až 40% více energie, aby byly schopny efektivně CO₂ uskladnit pod zem.

Současné úvahy předpokládají, že by se CO₂ mohlo napumpovat například do prázdných ropných nalezišť anebo podobných míst. Možnosti, jak CO₂ rozpustit v oceánech, jsou zatím ve výzkumné fázi. Každopádně nejsou zdaleka ještě prošetřena všechna rizika spojena s únikem skladovaného CO₂ a podobných nehod při přepravě plynovodem anebo námořními loděmi.

Evropská komise ve svém návrhu, který předložila v lednu, zatím povinné uskladňování nepředpokládá. Zaměřuje se především na překonání překážek, které doposud brání v zavádění této nové technologie. Poslanci naopak požadují, aby byla technologie skladování povinná od roku 2015 pro všechny nové velké elektrárny.

Dohoda Parlamentu a Rady do konce roku 2008

Davies dále navrhuje, aby uskladněné množství CO₂ bylo hodnoceno dvojnásob v rámci systému obchodovatelných emisí. Svou zprávu představí Davies 28. května a poslanci pak budou mít do konce roku čas, aby se dohodli s vládami členských zemí EU na společně přijatelném řešení. Během roku proto Parlament hodlá zorganizovat konferenci a pozvat odborníky, kteří budou schopni vysvětlit výhody a nevýhody případného zavedení povinného uskladňování CO₂.

Davies o nové technologii říká, že se sice nejedná o spásné řešení, ale může podle jeho názoru světu pomoci překlenout dobu, než bude vyvinuta technologie, která se obejde zcela bez emisí CO₂.

Automobily budoucnosti budou mít výrazně nižší emise CO2

Na silnicích v EU jezdí okolo 220 milionů automobilů a jejich počet neustále stoupá. Emise skleníkových plynů CO2 na evropských silnicích se přitom pohybují okolo 12% celkového objemu v EU. Evropská komise nyní navrhuje zvýšit efektivnost využívání paliva a výrazně snížit emise CO2 během čtyř let. V minulém roce vyzvali poslanci automobilový průmysl, aby se připravil na zavedení ještě přísnějších emisních limitů.

V polovině devadesátých let byly dobrovolné emisní limity stanoveny na 120 gramů CO2 / km do roku 2012. Od té doby výrobci však začali stavět větší a silnější auta a tak se tento cíl stal nerealistickým. V současné době se průměrné emisní hodnoty pohybují okolo 160 gramů CO2 na jeden kilometr. Evropská komise proto nyní navrhuje zavedení nákladných pokut pro výrobce automobilů, které mohou dosáhnout až 95€ na jeden gram emisí.

Evropský parlament odhlasoval cíl 125 gramů CO2/km do roku 2015 a dlouhodobý cíl 95 gramů CO2/km do roku 2020. V kompromisním řešení však přistoupil na návrh Evropské komise zavést hranici 120 gramů CO2/km do roku 2012.

Etapový cíl: 130g CO2 / km během čtyř let

Jako orientační hodnotu, která by měla nastavit správnou cestu, navrhuje Evropská komise závazný limit 130 gramů CO2 na jeden kilometr do roku 2012. Toho má být docíleno především moderními motory. Další 10g CO2/km snížení lze docílit pneumatikami využívající nové technologie, moderními systémy klimatizace a podnícením řidičů, aby jezdili šetrněji.

Dosažení cílů má být rovnoměrně rozděleno na jednotlivé výrobce automobilů, podle počtu automobilů, které vyrobí za určité období. Částečné výjimky mají platit jen pro výrobce, kteří vyrábějí méně než 10,000 vozidel ročně.

Poslanec Sacconi chce zásadní změny

Italský sociálně demokratický poslanec Guido Sacconi, který připravil na toto téma zprávu, chce zachovat závazný cíl 95 gramů CO2 / km do roku 2020, což představuje snížení Evropskou komisí stanoveného limitu o 40%.

Sacconi vyzval automobilový průmysl, aby se tematice snižování emisí CO2 věnoval se stejnou prioritou, jak to činí i jiná průmyslová odvětví. Z jeho pohledu je především důležité, aby v těchto otázkách panovala právní jistota, aby výrobci mohly podle stanovených cílových limitů zaměřit své dlouhodobé investice. Proto Sacconi požaduje, aby již v roce 2014 došlo k posouzení celé situace a k případným úpravám.

Je také důležité získat důvěru řidičů

S rostoucí cenou ropy stoupají také ceny benzínu. Ekologická auta by proto mohla snížit řidičům výdaje za benzín díky nižší spotřebě. To by také mohlo sloužit jako argument proti námitkám, že nové ekologické předpisy zvýší ceny aut o cca. 6%.

Poslanec Sacconi je proto optimistický, že výzkum efektivnějších aut vytvoří více pracovních míst a zlepší i celosvětové postavení evropského automobilového průmyslu.

O návrzích se hlasovalo v září během plenárního zasedání ve Štrasburku.

Obchodování se skleníkovými plyny vstupuje do třetí fáze

Evropský systém obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů (ETS) má být podle názoru Evropské komise rozšířen na více oblastí než doposud. Návrhy nyní zkoumá výbor pro životní prostředí Parlamentu. Zpravodajka Avril Doyle v zásadě souhlasí s Evropskou komisí, ale požaduje, aby příjmy z obchodování byly více zaměřeny na ochranu životního prostředí. Průmysl by měl mít jasnou představu, co se bude dít po roce 2012, až vyprší současná druhá fáze ETS.

Systém ETS byl zaveden v roce 2005 pro velké podniky a elektrárny, které si musely kupovat od státu povolenky za své emise skleníkových plynů. Systém je nastaven tak, že podporuje investice do technologií umožňující omezování emisí. Podniky pak mohou své povolenky prodávat na volném trhu těm, kteří mají vyšší emise.

Kjótský protokol zavazuje Evropu ke konkrétním krokům

Evropská unie se totiž zavázala v rámci Kjótského protokolu, že sníží emise skleníkových plynů do roku 2012 o 8% a o pětinu (20%) do roku 2020 - vše počítáno v porovnání s rokem 1990. Dojde-li k nové mezinárodní smlouvě, pak se může stanovený cíl dokonce zvýšit na 30%. Druhá fáze systému ETS běží od letošního roku do roku 2012. Proto je důležité se už nyní dohodnout na tom, co bude dál (v třetí fázi v období 2013-2020).

Zatím se ETS vztahoval na velký průmysl, který pokrývá zhruba polovinu všech emisí CO₂ v Evropě. Jak říká irská konzervativní poslankyně Avril Doyle, v případě ETS se jedná o základní kámen politiky EU proti klimatickým změnám. Místo byrokratických nařízení má ETS podnítit snižování emisí skleníkových plynů prostřednictvím tržních mechanismů.

ETS má být rozšířen na další oblasti

Evropská komise nyní navrhuje, aby se v třetí fázi od roku 2013 systém ETS rozšířil i na další oblasti, především na chemický průmysl a na výrobu hliníku. Kromě CO₂ se má vztahovat i na další nebezpečné plyny. Dosavadní způsob rozdělování povolenek podle stanoveného klíče by měl být postupně nahrazen volnou aukcí, která bude pružně stanovovat cenu.

Avril Doyle návrhy Komise vítá, ale požaduje, aby se zvedl podíl vybraných peněz, který bude určen na investice do projektů na ochranu životního prostředí z navrhovaných 20% na polovinu (50%). Zároveň kritizuje nekontrolovanou praxi kácení starých lesů, které mají již jen omezenou schopnost vstřebávat CO₂ a jejich nahrazování mladým porostem, který je schopen vstřebat CO₂ lépe. Takto prováděné kácení lesů naráží na odpor obyvatel a je nutné k podobným projektům přistupovat obezřetně.

V prosinci bude mít Parlament jasno o svých představách

O zprávě se hlasovalo 7.října ve výboru a na plenární zasedání se dostane v prosinci. Lze tedy očekávat, že systém ETS, který byl v minulosti silně kritizován, vstoupí do budoucí fáze ve značně pozměněné a modernizované podobě.

Jak by měla vypadat budoucí dohoda o emisích skleníkových plynů?

V roce 2007 se představitelé členských zemí Evropské unie dohodli na tom, že do roku 2020 se sníží emise skleníkových plynů o pětinu. Tím má být učiněn příspěvek k ochraně klimatu naší planety. Budoucí celosvětové dohody by mohly dokonce přinést závazné snížení o 30%. Evropská unie již zavedla systém pro obchodování s povolenkami na emise. Jak ale bude vypadat budoucí dohoda o emisích CO₂?

Finská poslankyně Satu Hassi je místopředsedkyní výboru pro životní prostředí. Nyní předložila zprávu, která pojednává o snížení emisí skleníkových plynů v Evropě. Zaměřila se přitom na oblasti, které doposud nejsou pokryté dohodou o obchodování s emisemi, jako například doprava, vytápění budov, různé služby, zemědělství a spalování odpadků. V období 2013 až 2020 se budou tyto oblasti podílet na polovině všech emisí. Proto je zapotřebí, aby členské státy jednaly solidárně ve snaze tento podíl snížit.

Poslankyně Satu Hassi proto navrhuje, aby byly stanoveny limity pro tyto oblasti, které pak bude nutné dodržovat. To by například zahrnovalo i námořní dopravu, která není ani pokryta dosavadní dohodou z Kjóta.

Na minulém plenárním zasedání ve Štrasburku poslanci již odhlasovali, aby do obchodování s emisemi byla zahrnuta letecká doprava.

Evropská komise není dost ambiciózní, říká Satu Hassi

Satu Hassi kritizuje Evropskou komisi, která doporučuje omezit emise CO₂ o 30% jen za předpokladu, že dojde v této otázce k mezinárodní dohodě. "Návrhy Komise nedosahují toho, co potřebujeme, abychom omezili zvýšení teploty na Zemi o maximálně 2°C," tvrdí. Do poloviny 21. století by považovala za lepší se zaměřit na snížení emisí o 80%, což je více než dosavadní návrhy vědeckých krůhů, které doporučují snížení řádově o 25-40%.

Mezi členskými zeměmi zatím nepanuje shoda o tom, podle jakých kritérií se mají emise snižovat. V diskuzi je rok 2005 jako referenční hodnota, nicméně řada bývalých komunistických zemí jako Bulharsko, Estonsko, Lotyšsko, Litva, Rumunsko a Slovensko proti tomu protestují, protože údaje z roku 2005 nepřihlízejí k jejich snahám restrukturalizovat své postkomunistické hospodářství. Jejich cílem je snížení emisí o 18%.

Bývalá finská ministryně životního prostředí Satu Hassi návrhy bývalých komunistických zemí hodnotí kriticky, protože směřují dokonce ke zvýšení emisí CO₂, což odporuje hlavní myšlence ochrany klimatu. Satu Hassi ale také vidí problémy při boji s klimatickými změnami: "Především lobbují průmysl tím, že se snaží zabránit, zdržet a rozmělnit nové zákony na ochranu životního prostředí. Pak je ale také problém, že pro veřejnost - včetně podnikatelů a ministerstev financí - je složité porozumět klimatickým změnám a pochopit, že se jedná o výrazné ohrožení existence našich společností a naší civilizace."

Ve výboru pro životní prostředí se o zprávě hlasovalo v říjnu, v prosinci se bude o zprávě jednat na plenárním zasedání ve Štrasburku.

Parlament hodlá snížit vlastní emise skleníkových plynů o třetinu

Do roku 2020 se má z Evropského parlamentu stát jedna z ekologicky nejčistších institucí na světě. Představitelé Parlamentu nyní předložili plán, jak snížit emise CO₂. Konkrétní návrhy budou ležet na stole začátkem příštího roku. V době, kdy je boj proti emisím skleníkových plynů v plném proudu, nechce stát pozadu ani sama instituce, která nejvíce propaguje ochranu světového klimatu.

Dvě třetiny skleníkových plynů které produkuje Evropský parlament pochází z elektřiny, zemního plynu a dopravy. Budovy a technické vybavení kanceláří tvoří necelou pětinu emisí CO₂. Údaje nechalo zjistit vědní instituce, které má v úmyslu snížit celkové emise o třetinu do roku 2020.

"Chceme být příkladem pro ostatní"

Za situace, kdy se Parlament staví do čela boje proti oteplování naší planety, je jen pochopitelné že chce instituce jako taková jít příkladem. Úspory skleníkových plynů lze uskutečnit například zvýšením efektivního využívání elektrického proudu, využívání obnovitelných zdrojů energie a kompenzací skleníkových plynů vysazováním stromů, které CO₂ absorbují.

Předseda pracovní skupiny Parlamentu, která se zabývá ochranou životního prostředí, je Gérard Onesta ze strany zelených. "Současná situace není příliš ideální, protože když hodně cestujete, tak využíváte i spoustu energie a tím pádem vytváříte i skleníkové plyny. Ale nacházíme se na začátku zelené revoluce. Chceme jít příkladem, nejen při hlasování o zákonech, ale také tím že je budeme uplatňovat," říká.

Obrazovky místo papíru

Na zasedání výboru pro ochranu životního prostředí řekl Magor Imre Csibi (LIBE) z Rumunska, že záměr poslance Onesty podporuje. "Místo toho, abychom plýtvali papírem na každém zasedání výboru, měli bychom mít v jednacím sále obrazovky," navrhl jako konkrétní krok.

Sociální demokrat Guido Sacconi z Itálie upozornil na stav plenárního jednacího sálu: "Jen se podívejte na všechno to světlo, vytápění a klimatizaci v tomto sále." Konkrétně navrhl, aby všichni poslanci kompenzovali své mezinárodní lety vysazením stromů, což někteří již dělají pravidelně.

Konzervativní poslanec John Bovis zase navrhl, aby se co nejvíce využívalo denní světlo, což je prospěšné a ekologické. "Je to také otázka zdraví," dodal.

Nové budovy již v ekologickém duchu

V Bruselu byly nedávno dostavěny dvě nové budovy Parlamentu, pojmenované po německém kancléři Willy Brandtovi a po maďarském premiérovi Jozsefu Antallovi. Obě budovy byly postaveny s přihlédnutím k ekologickým principům.

Toalety se v nich například splachují pomocí dešťové vody, která se sbírá do velké střešní nádrže (má objem 145,000 litrů). Jsou vybaveny také otočnými solárními panely, které pomáhají vyhřívat vodu. Díky moderním čidlům se vypíná automaticky světlo, klimatizace a větrání v kancelářích, když nejsou používány.

V Lucemburku je nová plánovaná budova již také koncipována s přihlédnutím k ekologickým principům. Poslanec Onesta upřesňuje: "Bude mít solární panely, energii ze země, vytápění za pomoci biomasy a služební auta budou hybridní."

Ocenění EMAS

Jen za rok 2008 se Parlamentu podařilo přejít na "zelenou" (ekologickou) energii a snížit emise skleníkových plynů o 17%. Za své úsilí obdržel Parlament certifikaci systému EMAS za šetrné zacházení s energií, papírem a vodou.

Ochrana životního prostředí začíná u nás doma

Domácnosti se podílejí jednou čtvrtinou na spotřebě energie v EU a tento podíl neustále stoupá. V souvislosti se snižováním emisí CO₂ lze šetřit nejen energií, ale také rodinný rozpočet. Malé kroky jako například vypínání světla anebo snížení teploty mohou celkově přispět k velkým úsporám. Od července letošního roku mohou spotřebitelé svobodně volit své dodavatele plynu a elektřiny. S přicházející zimou se nabízí podívat se na otázku spotřeby energie podrobněji.

Spotřeba energie v obytných a kancelářských budovách neustále roste. Vzhledem k tomu, že moderní stavební technologie, jako například izolace, dvojitá okna a úsporné žárovky mohou ušetřit velké množství energie, stává se ze spotřeby elektrického proudu čím dál více politické téma.

Poslanci Evropského parlamentu podpořili již v roce 2002 zprávu o energetické efektivnosti budov, především s ohledem na moderní úpravy tepelné izolace. Španělský konzervativní poslanec Alejo Vidal-Quadras, který tehdy zprávu předložil, požaduje aby si spotřebitelé lépe uvědomovali, kolik energie skutečně spotřebují. Proto je například vhodné jasně označit náklady za spotřebu vody a za topení při celkové fakturaci.

Věděli jste například, že ... ?

- Televizor, který není vypnutý, ale čeká v pohotovosti, spotřebuje 45% elektrické energie v porovnání se zapnutým televizorem?
- Elektrická zařízení tímto způsobem (v režimu spánku) spotřebují v průměru desetinu energie v domácnostech.
- Snížit topení o 1°C představuje úsporu 7% energie.
- Praní prádla na 30°C vyžaduje o 40% méně energie než praní na 40°C - výsledek praní je téměř stejný.
- Nechat nabíječky mobilních telefonů v zásuvce také spotřebovává energii, v naprosté většině plýtvané.

V důsledku otevření trhu s energií od 1.7.2007 mohou evropští spotřebitelé využívat různé nabídky dodavatelů elektrické energie a zemního plynu. Cílem politiky EU je v této oblasti oddělit produkci a distribuci energie. Spotřebitelé nejsou nijak nuceni měnit své dodavatele, často se jim to však může finančně vyplatit.

Zatím neexistují výstižné statistiky, nicméně se rostoucí počet zákazníků začíná zajímat o to, kolik ve skutečnosti tvoří jejich spotřeba a zda se dá v této oblasti ušetřit. Například prostřednictvím změny dodavatele.

Poslanci podporují další liberalizaci

Poslanec Vidal-Quadras říká, že se nacházíme v období, kdy je zapotřebí změnit postoj ke spotřebě energie a kdy by lidé měli přehodnotit svůj přístup k zacházení s energií. K tomu by mělo také přispět posílení vědomí o skutečných nákladech energie. Podle jeho názoru tomu napomůže liberalizace trhu s energií.

Více informací o energetické politice najdete na níže uvedených internetových stránkách.

Evropská anketa o změně klimatu dokládá, že lidé jezdí méně autem

Ve čtvrtek 11. září se v Parlamentu konala diskuze u příležitosti zveřejnění aktuálních výsledků evropského výzkumu veřejného mínění Eurobarometer. Kromě chudoby považují Evropané změny klimatu jako největší problém současnosti. Zároveň mají také pocit, že se proti tomuto problému nedělá dostatek. Více než každý druhý dotázaný (61%) odpověděl, že osobně něco udělal, aby snížil emise CO₂. Čtvrtina z těchto lidí uvedla, že změnili své nakupovací zvyklosti a že jezdí méně autem.

Výzkum veřejného mínění se zaměřil na více než 30,000 lidí ze 30 zemí a na jejich názory. Skoro třetina dotázaných uvedla, že zatím nepodnikli žádné kroky pro omezení emisí CO₂. Z těchto lidí odpověděla polovina, že nejprve by měla něco dělat vláda a průmysl, jedna třetina se přiznala, že neví, co má konkrétně dělat. Lidé, kteří se o životní prostředí zajímají, většinou uvedli, že považují za svou povinnost chránit prostředí, ve kterém budou žít jejich děti a budoucí generace.

Největší povědomí ve Švédsku, nejmenší v Pobaltí

Mezi 27 členskými zeměmi EU (a třemi kandidáty: Chorvatsko, Makedonie a Turecko) existují samozřejmě velké rozdíly. Největší podíl lidí, kteří pečují o životní prostředí zaznamenala anketa ve Švédsku, kde skoro devět z deseti lidí (87%) již něco podniklo ve prospěch snížení emisí skleníkových plynů. Naopak v Litvě a v Lotyšsku to bylo jen šest lidí z deseti (60%).

Předseda dočasného výboru pro změnu klimatu, italský sociální demokrat Guido Sacconi, řekl na tiskové konferenci, že velkou roli hraje skutečnost, zda v dané zemi lidé zažili nějakou přírodní katastrofu, která by zvýšila jejich povědomí o životním prostředí. V této souvislosti uvedl rozsáhlé požáry lesů v Řecku a na Kypru, které měly takový dopad na obyvatele.

Životní prostředí a ekonomika

Evropský komisař pro životní prostředí Stavros Dimas se zaměřil na tiskové konferenci na otázku, jaký dopad mají investice do nových technologií na ekologický průmysl v Evropské unii. Zmínil zajímavý údaj z ankety, který uvádí, že více než polovina dotázaných (56%) se domnívá, že klimatické změny mohou mít kladný vliv na hospodářství. "Šetřit energii znamená šetřit peníze a tak není divu, že lidé to dávají do souvislosti s ekonomickými výhodami."

"Občané hrají důležitou roli jako konzumenti, když volí vhodné výrobky. A také hrají důležitou roli jako voliči," dodal Dimas.

Koncem roku se sejdou ministři pro životní prostředí, aby společně s europoslanci schválili nová pravidla pro boj s klimatickými změnami.